

باسم تعالی

پانجمه امتحانات تخصصی تکمیلی نیمسال دوم ۱۴۰۱-۱۴۰۰

رشته اصول

مهر مدرسه

مهر برگه: ۳۰:۱۰:صبح	روز: ۱۳	ساعت: ۹۰ دقیقه
---------------------	---------	----------------

شماره نام صحیح اول	نمبر عدد	نمبر حرف
شماره نام صحیح دوم	نمبر عدد	نمبر حرف

کد امتحان:	۳۴۰۱۲/۰۱
تاریخ آزمون:	۱۴۰۱/۳/۲۱
عنوان:	اصول فقه ۲
کتاب:	دروس فی علم الاصول - حلقه ثالثه
محدوده:	از ابتدای الدلیل الشرعی غیر اللفظی تا ابتدای المسئولیه عن المقدمات قبل الوقت
حذفیات:	ندارد

پاسخ نامه

۱- کدام گزینه در فرق بین انذار و اخبار صحیح است؟

/۵

- الف. انذار در امور حسی است، ولی اخبار در امور حدسی است
- ب. اخبار در امور حسی است، ولی انذار در امور حدسی است
- ج. انذار مستبطن خطر سابق است، ولی اخبار این شرط را ندارد
- د. اخبار مستبطن خطر سابق است، ولی انذار این شرط را ندارد

۲- در جمله «قد توقع المعارضة بالعموم من وجه بین ما دل علی حجیة خبر الثقة و منطوق آیه النبأ» کدام گزینه به منشأ معارضه اشاره دارد؟

/۵

- الف. اطلاق فاسق در جمله شرط
- ب. عموم تعلیل (أن تصیبوا قوما بجهالة)
- ج. اطلاق جزاء (فتبینوا)
- د. فراز «فتصبحوا علی ما فعلتم نادمین»

۳- نظر شهید صدر(ره) پیرامون دلالت اخبار «من بلغ» بر اعتبار قاعده تسامح در ادله سنن چیست؟

/۵

- الف. دلالت ندارند
- ب. دلالت دارند
- ج. فقط در مستحبات دلالت دارند
- د. فقط در مکروهات دلالت دارند

۴- در مثال زیر اگر مکلف نماز را اول وقت بخواند، آیا به نظر شهید صدر(ره) نماز او صحیح است؟

/۵

«و قد لا تكون هناك مزاحمة علی هذا النحو، و انما تكون بین أحد الواجبین و حصّة معینة من حصص الواجب الآخر. و مثاله: أن يكون

وقت الصلاة موسعاً، و تكون الإزالة مزاحمة للصلاة في أول الوقت، و بإمكان المكلف أن یزیر ثم یصلی.»

الف. صحیح است

ب. صحیح نیست

ج. اگر غافل مزاحمت باشد صحیح است.

د. اگر جاهل به وجوب ازاله باشد صحیح است.

۵- عبارت زیر مربوط به چه بحثی می باشد؟ جواب آن را بنویسید.

«فان قال قائل: لما ذا لا یفترض بناء العقلاء علی أن قول اللغوي حجة بلحاظ كل حكم و حاكم و أمر و أمر بما فیهم الشارع، فیکون هذا

/۵

البناء مضراً بالشارع اذا لم یکن قد جعل الحجیة لقول اللغوي؟»

این عبارت مربوط به حجیت سیره عقلا در مرحله ظاهر و اكتفا به ظن می باشد (و اینکه آیا سکوت شارع در قبال اینگونه سیره، علامت حجیت آن است.)

جواب از اشکال در متن: حجیت قول لغوی اگر از ناحیه یک حاکم جعل شود فقط در قلمرو نفوذ حکم حاکم مفید خواهد بود و معنی ندارد یک حاکم برای مأمورین

سایر حکام قانون جعل کند.

«الثانية: ان اصل كشف الاجماع عن وجود رواية خاصة دالة على الحكم ليس صحيحا، لاننا ان كنا نجد في مصادر الحديث رواية من هذا القبيل فهي واصلة بنفسها لا بالاجماع، و ان كنا لا نجد شيئا من هذا فلا يمكن ان نفترض وجود رواية، اذ كيف نفسر حينئذ عدم ذكر أحد من المجمعين لها في شيء من كتب الحديث أو الاستدلال، مع كونها هي الاساس لفتواهم، على الرغم من أنهم يذكرون من الاخبار.»

هدف از اعتبار بخشیدن به اجماع، کشف یک روایت مشخص برای اثبات حکم شرعی نیست تا گفته شود ذکر نشدن روایت در استدلال فقها حاکی از نبود روایت مشخص پیرامون مسأله است؛ بلکه اجماع کاشف از ارتکاز مشرعه پیرامون مسأله و واضح بودن آن در نزد متشرعین است به نحوی که این ارتکاز از نسل های قبل که معاصر با معصوم علیه السلام بودند ناشی شده است.

۷- اشکال شهید صدر(ره) به دلالت هر یک از طوائف زیر از اخبار، بر حجیت خبر ثقة چیست؟

أ. اخبار أمره به ترجیح در وقت تعارض به موافقت با کتاب این مرجح با قطعی بودن صدور دو روایت هم سازگار است و معقول بودن معنای آنها منوط به این نیست که حتماً خبر غیر قطعی هم حجت باشد.

ب. اخبار داله بر مذمت طرح خبر به صرف عدم قبول طبع اولاً مذمت به خاطر اعتماد به حدس و رأی شخصی بدون بررسی و تتبع است و ثانیاً صرف عدم حجیت دلیل بر انکار نمی تواند باشد لذا حتی اگر روایت ظنی حجت هم نباشد نباید آن را رد کرد. پس معنای معقول داشتن این روایات هم منوط به حجیت خبر غیر قطعی نیست.

۸- در بحث موضوع حجیت ظهور در عبارت «المحتمل الثاني: أن يكون موضوع الحجية هو الظهور التصديقي مع عدم صدور القرينة المنفصلة»

أ. چرا در عبارت فوق عدم القرينة المتصلة گفته نشده است؟

چون اساساً ظهور هر خطاب بر اساس قرینه متصله شکل می گیرد و وقتی اصل وجود ظهور تابع قرینه متصله باشد معنی ندارد حجیت آن منوط به نبود قرینه متصله باشد.

ب. اشکال این احتمال را بیان کنید.

لازمه این احتمال این است که در موارد احتمال وجود قرینه منفصله باید ابتدا اصل عدم قرینه اجرا کرد سپس أصالة الظهور اجرا کرد در حالی که أصالة الظهور وقتی اثبات کند که متکلم آنچه را که گفته جدا اراده هم کرده است خود به خود قرینه بر خلاف هم نفی می شود و دیگر نیازی به اصل جداگانه عدم قرینه نیست و اصول عقلائی تبدلی محض نیستند بلکه باید یک نکته عقلائی و غرض خاصی در جریان آنها باشد.

۹- ثمره عملی بین اشتراط ظن به وفاق یا عدم ظن به خلاف و عدم اشتراط این دو امر در حجیت ظهور را در ضمن مثال توضیح دهید.

مثلاً اگر مولی امر به إطعام فقرا نماید و عبد شماره ۱ ظن به وجوب پیدا کند و عبد شماره ۲ ظن به عدم وجوب داشته باشد (به خاطر شناختی که از مولی دارد) و عبد شماره ۳ شک در مراد مولی داشته باشد. اگر در حجیت ظواهر ظن به وفاق شرط باشد، در این مثال این ظاهر فقط برای عبد شماره ۱ حجت است و اگر عدم ظن به خلاف شرط باشد این ظاهر برای نفر اول و دوم حجت است چون هیچ کدام ظن به خلاف ندارند. ولی اگر هیچ کدام از دو شرط نباشد این ظاهر برای هر سه نفر حجت است.

۱۰- با توجه به عبارت زیر نظر شهید صدر (ره) در تفسیر شرطیت قدرت به معنای اعم را، اثبات کنید.

«النقطة الاولى: ان الأمرين بالضدين ليسا متضادّين بلحاظ عالم المبادئ، وإذ لا محذور في افتراض مصلحة ملزمة في كل منهما و شوق أكيد لهما معا، و لا بلحاظ عالم الجعل، كما هو واضح، و إنما ينشأ التّضاد بينهما بلحاظ التّنافي و التّزاحم بينهما في عالم الامتثال، لأنّ كلا منهما بقدر ما يحرك نحو امتثال نفسه يبعد عن امتثال الآخر.»

امر به ضدين مشكلى در ناحيه مبادى ندارد يعنى هيچ اشكالى ندارد كه دو ضد، هر دو داراى مصلحت باشند در عالم جعل هم مشكلى نيست چون جعل سهل المۆونه است و صرف اعتبار مى شود و مشكل تضاد در عالم امتثال است كه مكلف مثلاً بين انجام نماز و ازاله نجاست از مسجد مردد است و امر به هر کدام همانطور ملكف را دعوت به انجام متعلق خود مى كند همانطور دعوت به ترك ضد آن مى كند پس اگر در مقام امتثال وجوب يكي منوط به ترك ديگرى باشد ديگر سرگردان نمى شود.

۱

۱۱- ضابطه شرط واجب و شرط وجوب بودن را از نظر شهيد صدر(ره) را بيان كنيد.

هر شرطى كه در مرحله ملاك شرط اتصاف باشد و در مرحله اراده شرط اصل اراده باشد، در مرحله جعل، شرط وجوب مى شود. و در هر شرطى كه در مرحله ملاك، شرط ترتيب و به دست آوردن ملاك باشد و در مرحله اراده هم شرط مراد باشد، در مرحله جعل شرط واجب مى شود.